

CAPITOLUL I

INFRAȚIUNI CONTRA VIEȚII

(art. 188-192)

Aspecte comune

În cadrul infracțiunilor contra persoanei, un loc important îl ocupă infracțiunile contra vieții, Capitolul I fiind intitulat *Infracțiuni contra vieții*. În cadrul acestui capitol sunt incriminate următoarele fapte: omorul (art. 188); omorul calificat (art. 189); uciderea la cererea victimei (art. 190); determinarea sau înlesnirea sinuciderii (art. 191) și uciderea din culpă (art. 192).

Specific acestor fapte este aceea că aduc atingere ființei umane, mai precis, acelei însușiri fundamentale a ființei umane fără de care este de neconceput existența fizică a acesteia și care, totodată, condiționează existența celorlalte drepturi și libertăți fundamentale, precum integritatea corporală, sănătatea sau libertatea. Această importanță deosebită pe care o prezintă viața l-a determinat pe legiuitor să incrimineze distinct faptele care ar putea să aducă atingere acestei valori fundamentale.

De remarcat este și faptul că noul Cod penal cuprinde printre infracțiunile contra vieții o infracțiune nouă, constând în uciderea la cererea victimei. După modelul altor legislații, legiuitorul a considerat că este cazul să creeze o infracțiune distinctă de omor, comisă în aceste condiții, și să prevadă o sancțiune în limite mai reduse.

1. Obiectul juridic principal constă în relațiile sociale referitoare la dreptul la viață, drept recunoscut și ocrotit prin norma penală

oricărei persoane. Dreptul la viață există și este ocrotit de legea penală din momentul în care ia sfârșit procesul nașterii naturale, moment în care copilul este expulzat și își începe viața extrauterină¹, și până în momentul în care intervine moartea biologică. Dreptul la viață este protejat în egală măsură, indiferent de titular, indiferent de vârstă, starea sănătății victimei etc. Legislația noastră penală nu permite eutanasia, astfel încât dreptul la viață este protejat chiar și împotriva voinței victimei, constituind infracțiune de ucidere la cererea victimei (art. 190 C. pen.) fapta săvârșită dintr-un sentiment de milă, pentru a pune capăt suferințelor prelungite și grave ale victimei.

Obiectul juridic *secundar* constă în relațiile sociale referitoare la protecția minorului, atunci când determinarea sau înlesnirea sinuciderii se săvârșește față de un minor, sau în relațiile sociale privind exercițiul unei profesii sau meserii ori efectuarea unei anumite activități, când uciderea din culpă se săvârșește în forma agravată din alin. (2) al art. 192 C. pen.

2. Obiectul material este reprezentat de corpul victimei, persoană în viață.

3. Subiectul activ – participația penală – subiectul pasiv. *Subiect activ* poate fi orice persoană. La unele infracțiuni, subiectul activ este calificat. De exemplu, subiectul activ are calitatea de persoană care exercită o profesie, meserie ori anumite activități în cazul uciderii din culpă în formele agravate din alin. (2) al art. 192 C. pen.

Participația penală este posibilă, de regulă, sub toate formele. La infracțiunea de ucidere din culpă, participația este posibilă sub forma participației impropriei.

¹ C. Bulai, *Curs de drept penal. Partea specială*, vol. I, București, 1975, p. 116; O. Loghin, *Probleme privind infracțiunea de provocare ilegală a avortului*, în *Analele Universității „Al.I. Cuza”*, seria Științe Juridice, 1989, pp. 73-74.

Subiect pasiv poate fi, de regulă, orice persoană. Uneori, o anumită calitate a victimei determină o altă încadrare juridică a faptei. De exemplu, omorul este calificat, potrivit art. 189 alin. (1) lit. g) C. pen., dacă victima infracțiunii este o femeie gravidă. Uneori, pluralitatea de victime determină schimbarea încadrării juridice a faptei. Astfel, omorul este calificat, potrivit art. 189 alin. (1) lit. f) C. pen., când se săvârșește asupra a două sau mai multor persoane, iar uciderea din culpă are formă agravată [art. 192 alin. (3) C. pen.] dacă prin fapta săvârșită s-a cauzat moartea a două sau mai multor persoane.

4. Latura obiectivă. *Elementul material* al laturii obiective se realizează, în cele mai frecvente cazuri, printr-o acțiune de suprimare a vieții victimei. La infracțiunea constând în determinarea sau înlesnirea sinuciderii (art. 191 C. pen.) sunt prevăzute două acțiuni alternative, constând în fapta de a determina sau a înlesni sinuciderea unei persoane. Elementul material se poate realiza și printr-o inacțiune, cum ar fi, de exemplu, la uciderea din culpă, constând în neîndeplinirea unei obligații legale, cu consecința morții victimei.

Urmarea imediată constă în moartea victimei, rezultat care se poate produce imediat sau după trecerea unui interval de timp.

Raportul de cauzalitate dintre faptă și urmare trebuie stabilit în fiecare caz concret.

5. Latura subiectivă presupune, de regulă, intenția, care poate fi directă sau indirectă. Culpă constituie forma de vinovăție numai în cazul infracțiunii de ucidere din culpă (art. 192 C. pen.).

6. Actele de pregătire – tentativa – consumarea. *Actele de pregătire* sunt posibile, însă nu sunt incriminate.

Tentativa se pedepsește la infracțiunile de omor (art. 188 C. pen.) și omor calificat (art. 189 C. pen.). La alte infracțiuni contra vieții, deși posibilă, tentativa nu este incriminată [în cazul infracțiunii de

ucidere la cererea victimei (art. 190 C. pen.) și al infracțiunii de determinare sau înlesnire a sinuciderii (art. 191 C. pen.)].

Tentativa nu este posibilă la uciderea din culpă (art. 192 C. pen.).

Consumarea infracțiunii are loc în momentul în care s-a produs moartea victimei. Determinarea sau înlesnirea sinuciderii (art. 191 C. pen.) se consumă în momentul în care victima se sinucide, când fapta se săvârșește în condițiile alin. (1), sau încearcă să se sinucidă, când fapta se săvârșește în condițiile alin. (4).

7. Modalități agravate. Unele dintre infracțiunile contra vieții au, pe lângă modalitatea de bază, și unele modalități agravate. Astfel de modalități agravate întâlnim la infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii [art. 191 alin. (2)-(3) C. pen.].

8. Sancțiunile sunt diferite, în funcție de gravitatea faptei. Cea mai severă pedeapsă este prevăzută pentru omorul calificat (art. 189 C. pen.) și constă în detențiunea pe viață alternativ cu închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar cea mai redusă este prevăzută pentru uciderea la cererea victimei (art. 190 C. pen.) și uciderea din culpă [art. 192 alin. (1) C. pen.] și constă în închisoarea de la unu la 5 ani.

9. Aspecte procesuale. Pentru toate infracțiunile analizate, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

OMORUL

(art. 188)

1. Noțiune și definiție. Infracțiunea constă în „uciderea unei persoane”.

2. Obiectul juridic constă în relațiile sociale referitoare la dreptul la viață, valoare fundamentală protejată în mod egal, indiferent de